

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/235445,Uroczystosc-odslonienia-tablicy-upamietniajacej-Stanislawa-i-Karoline-Kaszynskic.html>
28.02.2026, 00:19

Uroczystość odsłonięcia tablicy upamiętniającej Stanisława i Karolinę Kaszyńskich

22 grudnia 2025 r. w Brudzewie (woj. wielkopolskie) odsłonięta została tablica poświęcona Stanisławowi i Karolinie Kaszyńskim, zamordowanych przez niemieckie władze okupacyjne w czasie II wojny światowej. W wydarzeniu wzięli udział podsekretarz stanu w Kancelarii Prezydenta RP Agnieszka Jędrzak i zastępca prezesa Instytutu Pamięci Narodowej dr Mateusz Szpytma.

22.12.2025

[II Wojna Światowa](#) [Zbrodnie niemieckie](#)

Uroczystość rozpoczęła się na Placu Wolności w Brudzewie, gdzie na budynku OSP zastępca prezesa IPN dr Mateusz Szpytma wraz z wójtem gminy Brudzew Cezarym Krasowskim i krewną upamiętnionych, odsłonił tablicę poświęconą Stanisławowi i Karolinie Kaszyńskim.

List Prezydenta RP Karola Nawrockiego skierowany do uczestników uroczystości odczytała podsekretarz stanu w Kancelarii Prezydenta RP Agnieszka Jędrzak. Prezydent podkreślił, że wśród naszych bohaterów narodowych nie brak tych, którzy z heroiczną odwagą i poświęceniem zdobywali informacje o masowej Zagładzie Żydów, jakiej dokonywali Niemcy na okupowanych ziemiach polskich. Do takich wciąż niedostatecznie znanych lokalnych bohaterów należy Stanisław Kaszyński.

- Niektórzy historycy próbują dziś fałszywie przypisywać współodpowiedzialność za niemieckie zbrodnie tzw. polsko-niemieckiej administracji, mimo że zarówno na ziemiach polskich włączonych do Rzeszy, jak i w Generalnym Gubernatorstwie przedwojenny samorząd został całkowicie podporządkowany władzom niemieckim. Historia Stanisława Kaszyńskiego pokazuje, że w tych lokalnych strukturach, zatrudniających część dawnych urzędników II RP, niemiecki był terror, a polski - opór

- napisał w liście Prezydent RP.

Głos zabrał również zastępca prezesa IPN dr Mateusz Szpytma, który przypomniał bohaterską postawę Stanisława Kaszyńskiego:

- Mimo tak rozległego terroru, mimo tego, że za każdy sprzeciw można było trafić do obozu koncentracyjnego, albo być zamordowanym natychmiast, pojawiło się mnóstwo osób, które przeciwstawiły się temu złu. To żołnierze Związku Walki Zbrojnej, to ci, którzy tworzyli Polskie Państwo Podziemne, ale także ci, którzy informowali o zbrodniach. Jednym z nich był Stanisław Kaszyński.

W Gminnym Ośrodku Kultury ogłoszone zostały dwa referaty: kierownika Muzeum byłego niemieckiego Obozu Zagłady Kulmhof w Chełmnie nad Nerem Bartłomieja Grzanki oraz dr. Mariusza Kaszyńskiego - lokalnego historyka i przedstawiciela rodziny Kaszyńskich.

W uroczystości wzięli udział m.in. dyrektor Oddziału IPN w Poznaniu dr hab. Rafał Reczek i naczelnik Oddziałowego Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN w Poznaniu Wojciech

Chałupka.

Upamiętnienie stanowi inicjatywę Oddziałowego Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa w Poznaniu przy współdziałaniu z rodziną Kaszyńskich.

Głównym organizatorem uroczystości był Urząd Gminy w Brudzewie.

* * *

Stanisław Kaszyński (1903-1942) ur. się 16 listopada 1903 r. w Brudzewie jako syn Marianny i Andrzeja Kaszyńskich. Pracę rozpoczął w 1918 r. jako aplikant w urzędzie gminnym w Brudzewie. Do 1928 r. pracował jako urzędnik również w Karszewie, Piotrkowicach, Lubotyniu i Chełmnie nad Nerem, z którym ostatecznie związał się zawodowo i społecznie, pełniąc funkcje sekretarza i radnego Gminy. Aktywnie działał w Kole Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej i Związku Pracowników Administracji Gminnej Rzeczypospolitej Polskiej. W 1938 r. został uhonorowany Brązowym Krzyżem Zasługi. Po przegranej wojnie obronnej 1939 r. Kaszyńscy zostali wysiedleni do wsi Gaj. Stanisław Kaszyński zachował posadę w urzędzie gminnym z uwagi na znajomość języka niemieckiego, ale został zdegradowany na niższego urzędnika. W listopadzie 1941 r. Niemcy rozpoczęli w Chełmnie budowę obozu zagłady. Pierwsze transporty z więźniami przybyły już w grudniu. Kaszyński mając nadzieję na powstrzymanie masowych mordów wysłał pierwsze pisma informujące o niemieckich zbrodniach dokonywanych na cywilnej ludności żydowskiej i romskiej. Kieruje je do przedstawicielstw dyplomatycznych i Międzynarodowego Czerwonego Krzyża. Nawiązuje też kontakt z lokalną komórką wywiadowczą ZWZ-AK, do której przekazuje meldunki. Dzięki pracy jako urzędnik miał dostęp do informacji dotyczących transportów do obozu i planów eksterminacji. W styczniu 1942 r. jeden z listów trafia w ręce Niemców. 31 stycznia Kaszyński został aresztowany i osadzony w pałacu na terenie obozu. Dwa dni później został zastrzelony podczas próby ucieczki. Wkrótce aresztowana została żona Stanisława - Karolina Kaszyńska, którą w stanie zaawansowanej ciąży przewieziono do więzienia w Łodzi.

Karolina Kaszyńska (1909-?1942) urodzona jako córka Heleny i Feliksa Pośłowskich w Piotrkowicach. Po zamordowaniu jej męża aresztowana i osadzona w więzieniu dla kobiet w Łodzi, gdzie miała być przetrzymywana w okresie od 22 lutego do 15 czerwca 1942 r., kiedy to została przekazana do dyspozycji łódzkiego gestapo przy ul. Sterlinga. Okoliczności jej śmierci pozostają niewyjaśnione. Stanisław i Karolina Kaszyńscy zostali upamiętnieni na pomniku Polskiego Państwa Podziemnego w Poznaniu.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Brudzew

Poznań

II wojna światowa, Zbrodnie niemieckie

Upamiętnienie